

Istraživanja motivacijskih strategija nastavnika engleskoga kao stranoga jezika, učeničke motivacije i uspjeha u engleskome jeziku

Primljen: 18. 5. 2022.

Prihvaćen: 19. 10. 2022.

Pregledni rad

UDK

37.02

37.091.3 : 811.111

37.091.321

dr. sc. Magda Pašalić, viša predavačica

Ekonomski fakultet u Splitu

Katedra za poslovne strane jezike i TZK

magda@efst.hr

Sažetak

U ovome radu naglasak je na pregledu rezultata dosadašnjih istraživanja u kojima se analizira motivacijsko ponašanje nastavnika engleskoga kao stranoga jezika, motivacija učenika za učenje engleskoga jezika i učenička percepcija motivacijskog ponašanja nastavnika kao i povezanost ovih čimbenika s učeničkim uspjehom u engleskome jeziku. Cilj rada je podići svijest o važnosti dobivenih rezultata u dosadašnjim istraživanjima navedenih čimbenika kao i potaknuti postavljanje novih pitanja koja bi se analizirala u budućim glotodidaktičkim istraživanjima afektivnih čimbenika. Ovim radom bi se istaknula i potreba da se dodatno istraže razlike u učeničkoj i nastavničkoj percepciji motivacijskih strategija. Rad bi trebao potaknuti nastavnike praktičare da otkriju koje motivacijske strategije mogu pomoći njihovim učenicima da postignu bolji uspjeh u ovladavanju engleskim jezikom.

Ključne riječi: afektivni čimbenici, glotodidaktička istraživanja, motivacijsko ponašanje nastavnika

Uvod

U ovome radu naglasak će se usmjeriti na pregled rezultata dosadašnjih istraživanja u kojima se analiziraju motivacijske strategije nastavnika engleskoga kao stranoga jezika, motivacija učenika za učenje engleskoga jezika i učenička percepcija motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika. Navedeni čimbenici su suštinski čimbenici u nastavi stranih jezika i postizanju uspjeha u ovladavanju određenim stranim jezikom. Čimbenici analizirani u prikazanim istraživanjima pripadaju „kontekstu poučavanja“ (Dörnyei, 2009: 237) koji obuhvaća učenike, nastavnike, nastavni program, metode poučavanja, nastavne zadatke i sl. Za nastavnike koji poučavaju strane jezike veliki je izazov pronaći metode kojima bi motivirali svoje učenike, stoga su važna istraživanja u kojima se utvrđuje koliko su motivirajući načini poučavanja stranih jezika u različitim obrazovnim okruženjima (Lee i Lin, 2019).

Motivacijske strategije su aktivnosti koje nastavnici stranih jezika primjenjuju na nastavi kako bi uspjeli održati, ali i povećati motivaciju svojih učenika za učenje stranoga jezika. Ciljevi vezani za ovladavanje stranim jezikom (npr. razvijanje komunikacijskih vještina, usvajanje rječnika i gramatičkih pravila) ne mogu se postići bez motivacije. Motivacija može umanjiti nedostatke prirodne sklonosti za strane jezike ili učinke loših uvjeta u kojima pojedini učenici uče strani jezik (Dörnyei i Ryan, 2015).

Cilj rada je podići svijest o važnosti dobivenih rezultata u dosadašnjim istraživanjima navedenih čimbenika kao i potaknuti postavljanje novih pitanja koja bi se analizirala u budućim glotodidaktičkim istraživanjima ovih čimbenika. Ovim radom bi se naglasila i potreba da se dodatno istraže razlike u učeničkoj i nastavničkoj percepciji motivacijskih strategija nastavnika engleskoga kao stranoga jezika, odnosno njihovog motivacijskog ponašanja na nastavi. Novi rezultati bi mogli doprinijeti spoznajama kako povećati učinkovitost poučavanja engleskoga jezika. U radu će se, stoga, navesti definicija motivacije, motivacije za učenje stranoga jezika, objasniti njihova važnost, važnost nastavnika stranoga jezika i njihovog odnosa s učenicima. Nadalje, pojasnit će se pojam motivacijske strategije nastavnika s naglaskom na Dörnyeijevu (2001b) podjelu motivacijskih strategija. Zatim slijedi pregled rezultata dosadašnjih istraživanja povezanosti motivacijskih strategija nastavnika, učeničke percepcije motivacijskih strategija, učeničke motivacije za učenje engleskoga kao stranoga jezika i učeničkoga uspjeha u engleskome jeziku kojim bi se barem u određenoj mjeri rasvijetlio odnos analiziranih čimbenika.

Motivacija i ovladavanje stranim jezikom

Motivacija za učenje stranoga jezika je jedno od središnjih individualnih obilježja koje pripada afektivnim čimbenicima koji su povezani s uspjehom u stranome jeziku što potvrđuju rezultati niza dosadašnjih istraživanja (Bernaus i Gardner, 2008; Dörnyei, 1990, 1994, 2009; Dörnyei i Ushioda, 2011; Gardner, 1985; Mihaljević, 1991; Mihaljević Djigunović, 1998, 2007). Dörnyei (2009) ističe da motivacija nije statičan koncept. Ona se razvija i mijenja u odnosu na vanjske i unutarnje čimbenike učenikova okruženja zbog čega se danas govori o učenicima koji su motivirani u određenom trenutku i za određeni zadatak (Williams, Mercer i Ryan, 2015). Vrlo je zahtjevno izmjeriti motivaciju i nije ju jednostavno objektivno promatrati osobito zbog toga što je ona povezana s kognitivnim čimbenicima. Svi intelektualni naponi uvjetovani su kako kognitivnim tako i afektivnim karakteristikama, stoga se zaključuje da afektivni čimbenici mogu poticati kognitivne na djelovanje (Dörnyei, 2009; Mihaljević Djigunović, 1998; Pintrich, 2003).

Motivacija je pokretačka snaga koja je učenicima potrebna kako bi mogli održati svoju predanost učenju stranoga jezika (Dörnyei, 2005; 2009; Dörnyei i Ryan, 2015; Dörnyei i Ushioda, 2011; Ushioda, 2008). Bez jake motivacije ni najtalentiraniji učenici ne mogu biti uspješni, a jaka motivacija može svakom učeniku omogućiti usvajanje uporabnog znanja inoga jezika bez obzira na njegovu prirodnu sklonost ili loše uvjete za učenje (Cheng i Dörnyei, 2007).

Nitko ne može jamčiti da će učenička motivacija uvijek biti na visokoj razini, stoga ostaje na nastavnicima da aktivno rade na tome da njihovi učenici formiraju pozitivne stavove prema učenju inoga jezika (Dörnyei i Muir, 2019). Nastavnici stranih jezika mogu pomoći učenicima da održe ili povećaju motivaciju za učenje određenoga stranoga jezika. Ushioda (2008) ističe da onda kada nastavnici primjenjuju aktivnosti koje će među učenicima razviti motivacijsku i kognitivnu međuovisnost i kada učenici osvijeste da u procesima na nastavi i oni imaju određenu odgovornost, može doći do povećanja motivacije za učenje stranoga jezika. S druge strane, ne znači da će učenici s izraženom motivacijom za učenje stranoga jezika uvijek postizati bolji uspjeh u tome jeziku (Williams i sur., 2015).

Nastavnici stranih jezika, njihovo motivacijsko ponašanje i odnos koji uspostave s učenicima na nastavi jako su važni u rasvjetljavanju učeničke motivacije i uspjeha koji postignu na nastavi stranih jezika.

Uloga nastavnika stranoga jezika

Nastavnici stranoga jezika rijetko su se nalazili u fokusu glotodidaktičkih istraživanja iako je neupitna njihova važnost kao jednoga od sudionika u složenoj procesi učenja stranoga jezika u obrazovnom okruženju. Nastavnici i učenici na nastavi stvaraju odnos koji je sastavni dio poučavanja. Farrell (2015) naglašava da nastavnici mogu pomoći svojim učenicima u učenju samo ako s njima ostvare odnos međusobnog razumijevanja i povjerenja. Dörnyei (2014) napominje da su nastavničke vještine motiviranja učenika osnova učinkovitosti poučavanja stranoga jezika, stoga bi analiza uloge nastavnika stranih jezika trebala pomoći objasniti razlike u postignutom uspjehu u stranim jezicima njihovih učenika (Dörnyei i Ryan, 2015).

Sve što nastavnici rade na nastavi stranoga jezika može biti motivirajuće ili demotivirajuće za učenike. Učenici reagiraju na to kakvi su nastavnici, kako se ponašaju, koliko im je ugodno biti u razredu. Nadalje, izuzetno su značajne povratne informacije nastavnika i pomoć koju nastavnici pružaju učenicima kako bi učenici objektivno sagledali svoje neuspjehe te osvijestili važnost truda koji ulažu i važnost prihvaćanja činjenice da su oni, njihovi učenici, aktivni sudionici u svojem učenju (Ushioda, 2008; Ushioda i Dörnyei, 2012). Da su povratne informacije nastavnika stranoga jezika važne za učenje stranoga jezika u formalnom okruženju, potvrdila je i Mihaljević Djigunović (1991–1992). Ako nastavnik prema učenicima izražava poštovanje, ako ih podržava i potiče, ako prida veću pozornost tomu kako se odnosi prema učeničkim pogreškama ili načinu na koji će ih pohvaliti, stvorit će ugodnije ozračje u razredu i pridonijeti povećanju samopouzdanja svojih učenika na nastavi stranoga jezika. Nastavnici, stoga, moraju paziti da su njihove povratne informacije učenicima istinite i realne jer će učenici osjetiti isprazne pohvale i takve će povratne informacije jednostavno ignorirati. Zatim, nastavnici trebaju pomoći učenicima da bolje sagledaju svoje sposobnosti i time im pokazati da je ostvarenje boljeg uspjeha nešto što mogu očekivati i ostvariti (Williams i sur., 2015). Kada nastavnici ne vrše pritisak na učenike i kada ih neprestano ne kontroliraju, onda su intrinzična motivacija i samopoštovanje njihovih učenika veći (McCombs, 1995). Nadalje, nastavnici trebaju isticati da je ono što rade na nastavi nešto što je za osobno dobro učenika i što će im biti korisno u profesionalnom razvoju, a ne samo isticati da je važno učiti kako bi učenici zadovoljili na testu (Sheldon i Biddle, 1998; Voke, 2002).

Odnos nastavnika stranoga jezika i učenika je uzajaman. Sigurno će učenici preslikavati ponašanje svojih nastavnika, ali će i učeničko ponašanje djelovati na nastavnike (Mercer, 2018). Pri tome se ne smije zanemariti to kako nastavnici stranoga jezika doživljavaju sami sebe na nastavi jer to može biti povezano s njihovim metodama poučavanja. Kako bi nastavnici bili što uspješniji u stvaranju izazovnog i

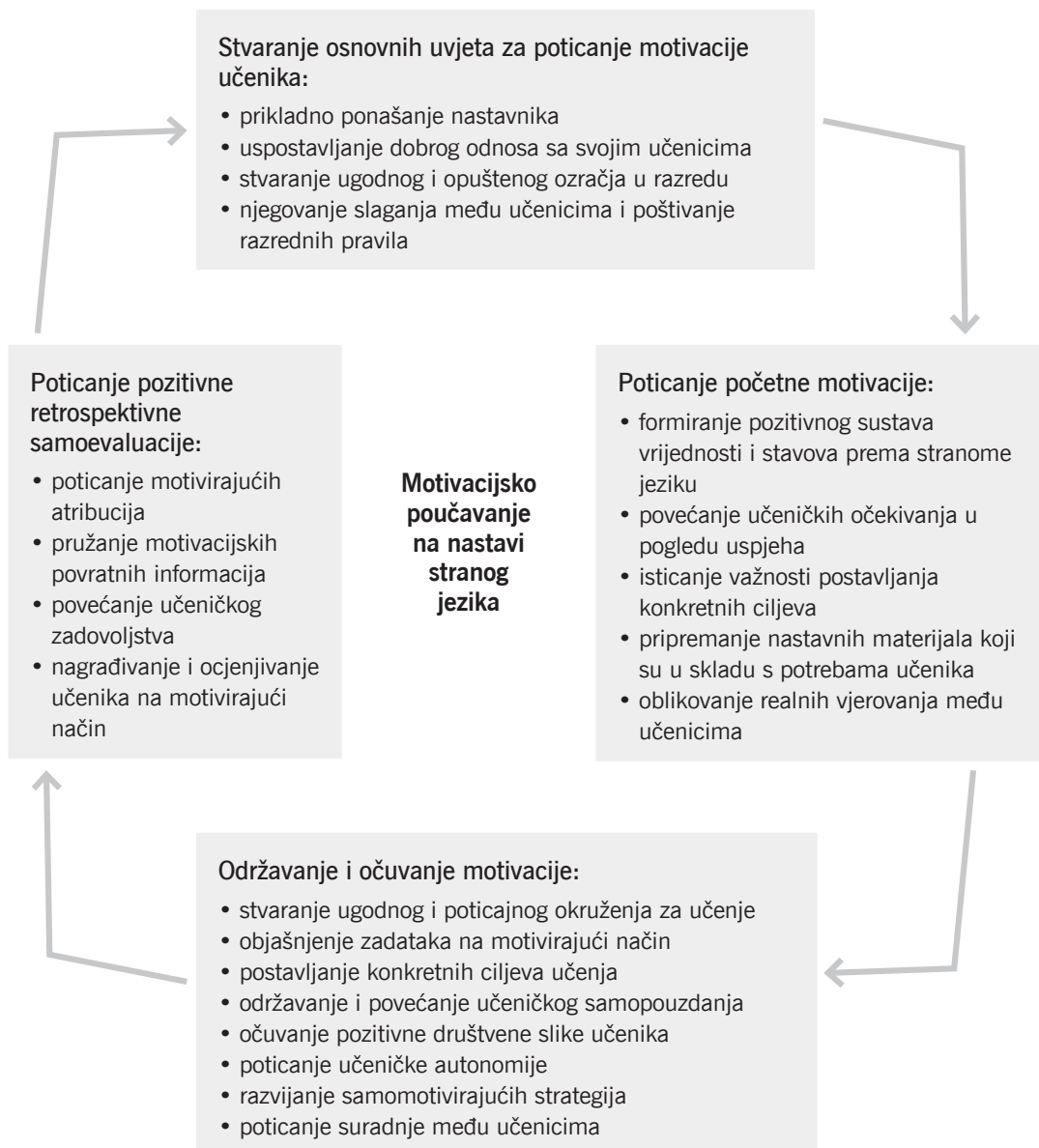
motivirajućeg okruženja u razredu, trebaju biti spremni mijenjati pristupe poučavanju jezika otvarajući se novim i drugačijim aktivnostima koje će zadovoljiti učenike pri usvajanju novih sadržaja (Pintrich, 2003; Williams i sur., 2015).

Motivacijske strategije nastavnika engleskoga kao stranoga jezika

Pretpostavka je da nastavnici stranoga jezika mogu svojim namjernim svjesnim postupcima i ponašanjem poboljšati motivaciju za učenje na nastavi stranoga jezika. Dugotrajan proces ovladavanja inim jezikom neće biti uspješan ako okruženje u kojem se taj proces odvija nije dovoljno poticajno da bi pokrenulo i održalo učeničku motivaciju. Motivacijske strategije uključuju niz različitih aktivnosti kojima se nastavnici stranih jezika svjesno koriste kako bi održali ili potaknuli motivaciju svojih učenika (Dörnyei, 2001b; Dörnyei i Ushioda, 2011; Guilloteaux, 2013; Guilloteaux i Dörnyei, 2008). Nastavnici pomoću motivacijskih strategija pokušavaju ojačati samopouzdanje učenika na nastavi stranoga jezika te utjecati na to da njihovi učenici promijene pristup učenju stranoga jezika (Cheung, 2018).

Najopsežniji popis motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika nalazi se u Dörnyeijevoj (2001b) knjizi *Motivacijske strategije u nastavi jezika*, a zasnivaju se na tome da su učenici pod utjecajem vjerovanja i ponašanja svojih nastavnika. Motivacijske strategije utemeljene su na osobnom nastavnom iskustvu nastavnika i na rezultatima istraživanja u području obrazovne psihologije. One, međutim, nisu, kako ističe Dörnyei (2001b), čvrsta pravila koja nastavnici moraju slijediti. One su smjernice koje nastavnicima stranih jezika mogu pomoći da budu uspješniji u motiviranju svojih učenika. Dörnyei (2001b) ističe da je teško postići velike promjene učeničke motivacije te da je potreban cijeli niz postupaka koji će tijekom vremena rezultirati porastom motivacije. Dörnyei (2001b) drži da se može povećati razina motivacije svakog učenika, pri čemu naglašava da kažnjavanje i nagrađivanje nisu jedine za to učinkovite strategije. Različite motivacijske strategije imat će različit učinak ovisno o okruženju u kojem se primjenjuju, jer je svako obrazovno okruženje obilježeno društvenom sredinom, razinom znanja jezika, dobi učenika i njihovim stavovima prema nekom ciljnom jeziku. Dörnyeijev (2001b) teorijski okvir za motivacijske strategije sadrži četiri komponente: stvaranje osnovnih uvjeta za poticaj motivacije učenika, poticanje početne motivacije, održavanje i očuvanje motivacije te poticanje pozitivne retrospektivne samoevaluacije (Slika 1.). Autor ističe da motivacijske strategije ne mogu biti učinkovite u „motivacijskom vakuumu“ (Dörnyei, 2001b: 31) kao i to da nastavnici trebaju stvoriti preduvjete za njihovu uspješnu primjenu. Neki od preduvjeta odnose se na prikladno ponašanje nastavnika, na to da nastavnici pokušaju osigurati opušteno i ugodno ozračje tijekom nastave stranoga

jezika. Koristan preduvjet za uspješnu primjenu motivacijskih strategija svakako uključuje i uspostavu dobrih odnosa sa svojim učenicima, poticanje međusobnog pomaganja i slaganja među učenicima i određivanje razrednih pravila kojih će se svi učenici pridržavati.

Slika 1. Komponente motivacijskoga poučavanja na nastavi stranoga jezika (Dörnyei, 2001b: 29)

Zadatak nastavnika engleskoga kao stranoga jezika je pomoći učenicima da oblikuju realna očekivanja o ishodima u zahtjevnom procesu ovladavanja stranim jezikom. Sigurno je da će nerealna očekivanja dovesti do određenih poteškoća. Stoga nastavni materijali trebaju prije svega sadržavati materiju koja je u skladu s potrebama i očekivanjima učenika. Na nastavi stranoga jezika jako je važno da nastavnici jasno postave i objasne zadatke koji se rade pri čemu nastavnici trebaju učenicima prenijeti ciljeve i razloge zbog kojih se određeni zadatci rade. Nastavnici učenicima trebaju pomoći da sebi postave konkretne kratkoročne ciljeve i standarde u učenju jezika, da povećaju samopouzdanje, da očuvaju pozitivnu društvenu sliku učenika, da učenici bolje međusobno surađuju i da ostvare veću autonomiju. Nadalje, nastavnici trebaju svoje učenike poučiti strategijama kojima mogu održati i povećati motivaciju za učenje engleskoga jezika. Preduvjeti uspješnom motivacijskom poučavanju uključuju i poticanje pozitivne samoevaluacije pri čemu se misli na poticanje motivirajućih atribucija, pružanje učinkovitih i motivacijskih povratnih informacija, i to ne samo u vidu ocjena, te na povećanje učeničkog zadovoljstva koje se može ostvariti ako nastavnici učenike nagrađuju i ocjenjuju na motivirajući način (Dörnyei, 2001b).

Dörnyei (2001b) ističe da nastavnici ne trebaju težiti k tomu da budu savršeni u motiviranju svojih učenika, nego dovoljno dobri da bi im omogućili učenje stranoga jezika u pozitivnom i motivirajućem okruženju što sigurno može djelovati poticajno za nastavnike praktičare. Veća učinkovitost primjene motivacijskih strategija u nastavi stranoga jezika ne mora se nužno postići ako se primjenjuje velik broj različitih strategija na jednome nastavnome satu ili općenito u svojem nastavnome radu. Važnije je usredotočiti se na kvalitetu primjene motivacijskih strategija. Naime, Dörnyei (2001a) smatra da će nastavnici stranoga jezika biti uspješniji u povećanju učeničke motivacije ako poboljšaju kvalitetu strategija poučavanja kojima se koriste na nastavi stranoga jezika i ako jasno prenesu svojim učenicima sve upute koje će im pomoći bolje pratiti nastavu. Time će, prema Dörnyeiju (2001a) i učenička motivacija biti veća.

Sljedeće poglavlje uključuje pregled dosadašnjih spoznaja i rezultata istraživanja motivacijskih strategija nastavnika kao i njihove povezanosti s učeničkom motivacijom za učenje stranih jezika i uspjehom u stranome jeziku s naglaskom na engleski kao strani jezik.

Dosadašnja istraživanja motivacijskih strategija, učeničke motivacije i uspjeha u engleskome kao stranome jeziku

Istraživanja motivacijskih strategija s naglaskom na kulturološko i obrazovno okruženje

Ovo poglavlje uključuje pregled dosadašnjih istraživanja motivacijskih strategija nastavnika engleskoga kao stranoga jezika s naglaskom na kulturološko i obrazovno okruženje u kojem se one primjenjuju, učestalost i važnost njihove uporabe te njihovu povezanost s učeničkom motivacijom i uspjehom u engleskome kao stranome jeziku. Veliki broj prikazanih istraživanja polazi od podjele motivacijskih strategija u makrostrategije ili klastere (skupine motivacijskih strategija) prema Chengu i Dörnyeiju (2007). Cheng i Dörnyei (2007) izlučili su deset makrostrategija koje se analiziraju u glotodidaktičkim istraživanjima motivacijskih strategija. One uključuju sljedeće makrostrategije: prikladno ponašanje nastavnika, uočavanje i poticanje truda koji učenici ulažu, poticanje samopouzdanja učenika, stvaranje ugodnog ozračja u razredu, isticanje važnosti postavljanja ciljeva, kreiranje stimulativnih zadataka, upoznavanje učenika s vrijednostima poznavanja engleskoga jezika i kulture, poticanje autonomije učenika, poticanje zajedništva u razredu i uspostavljanje pravila te davanje jasnih uputa o zadacima.

Rezultati istraživanja motivacijskih strategija upućuju na to da postoje univerzalne strategije kao i one koje se češće primjenjuju u određenim društvenim i obrazovnim okruženjima. Istraživanje Dörnyei i Csizér (1998) provedeno među mađarskim nastavnicima engleskoga jezika od osnovne škole do fakulteta pripada prvim značajnijim istraživanjima motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika. U ovom istraživanju ispitanici su trebali procijeniti koliko su im važne motivacijske strategije te koliko se često njima koriste u nastavi engleskoga jezika. Zaključak do kojega su Dörnyei i Csizér (1998) došli je da izražena učenička motivacija može nadomjestiti lošije uvjete učenja ili nedostatak jezične nadarenosti. Upravo zbog toga je iznimno važno znati kako motivirati svoje učenike. U ovome istraživanju autori potvrđuju da ispitanici nastavnici u nastavi vrlo rijetko primjenjuju određene motivacijske strategije. To su, na primjer, strategije koje uključuju postavljanje ciljeva učenja i usmjerenost k tim ciljevima te izradu planova učenja. Međutim, Dörnyei i Csizér (1998) su istaknuli da se, s obzirom na to da su izdvojene iz zapadnoga obrazovnog pristupa i okruženja, motivacijske strategije koje su oni izdvojili ne mogu koristiti u svim kulturološkim ili institucijskim okruženjima.

Istraživanje koje je značajno za analizu uporabe, percepcije i procjene važnosti motivacijskih strategija nastavnika engleskoga kao stranoga jezika, jer je za potrebe istraživanja izrađen upitnik kojim se ispituje primjena motivacijskih strategija

među nastavnicima praktičarima, je ono Chenga i Dörnyei (2007). Ovo istraživanje provedeno je među tajvanskim nastavnicima. Kao i u prethodno spomenutom istraživanju, i u ovome su sudjelovali nastavnici koji su predavali na svim obrazovnim razinama. Ovim se istraživanjem trebalo otkriti postoji li razlika u korištenju motivacijskih strategija u drugačijoj kulturi, istočnjačkoj za razliku od zapadnjačke, s obzirom na to da se u ovim kulturama primjenjuju drugačiji pristupi učenju i drugačije metode poučavanja. Cheng i Dörnyei (2007) su usporedili rezultate svoga istraživanja s onima dobivenim u istraživanju Dörnyei i Csizér (1998). Pri tome su utvrdili da postoje velike sličnosti u tome koje skupine motivacijskih strategija, odnosno makrostrategije, nastavnici engleskoga jezika smatraju važnima i koje primjenjuju na nastavi u svojim kulturološkim i etnolingvističkim okruženjima. *Prikladno ponašanje nastavnika* je skupina motivacijskih strategija koja je i za mađarske i za tajvanske nastavnike bila najvažnija. Zaključak je da su nastavnici engleskoga jezika iz obaju okruženja smatrali da nastavnik može uspješno motivirati svoje učenike samo onda kada im je dobar primjer i uzor.

Spomenuta istraživanja otkrila su postojanje skupina motivacijskih strategija koje su usko povezane s kulturom kojoj nastavnici jezika pripadaju. Makrostrategija *poticanje autonomije učenika* jedna je od njih. Ovoj makrostrategiji veći značaj su pridali mađarski nego tajvanski nastavnici. Makrostrategija *uvažavanje truda koji učenici ulažu* drugi je primjer na kojem se očituju razlike među nastavnicima različitih obrazovnih i kulturoloških okruženja. Ovu su makrostrategiju tajvanski nastavnici svrstali među važnije makrostrategije dok je mađarski nastavnici ne smatraju važnom. Objašnjenje za ovu razliku može se naći u tajvanskom obrazovnom okruženju u kojem je naglasak uvijek na sposobnosti i izvedbi učenika (Cheng i Dörnyei, 2007).

Na temelju prethodno spomenuta dva istraživanja provedena su brojna istraživanja u kojima su se analizirale motivacijske strategije koje primjenjuju nastavnici stranih jezika u pojedinim društvenim okruženjima. Jedno od takvih istraživanja je i istraživanje Ruesch i sur. (2012) u kojem su autori potvrdili da odnos učenika i nastavnika te razredno ozračje jako utječu na učeničku motivaciju što su zaključili i Cheng i Dörnyei (2007). Istraživanje Ruesch i sur. (2012) potvrdilo je i to da, s obzirom na određeno društveno okruženje, pojedine motivacijske strategije mogu biti učinkovitije od drugih. Ovim istraživanjem utvrđeno je da nastavnici i učenici nemaju uvijek istu percepciju pojedinih motivacijskih strategija. Nadalje, rezultati istraživanja upućuju na to da bi sjevernoamerički nastavnici trebali više pozornosti posvetiti motivacijskim strategijama koje se odnose na postavljanje i objašnjenje jezičnih zadataka, jer su ispitani studenti izjavili da ih više motivira izraditi zadatak kada im se jasno objasni svrha zadatka.

U drugom kulturološkom i obrazovnom okruženju, u Južnoj Koreji, provedeno je još jedno istraživanje među nastavnicima engleskoga jezika. U ovom istraživanju Guilloteaux (2013) se koristila upitnikom za mjerenje motivacijskih strategija nastavnika Chenga i Dörnyeiya (2007) i utvrdila da pojedine motivacijske strategije više ovise o lokalnom okruženju nego što se to pokazalo u prijašnjim istraživanjima. Ispitani nastavnici među najvažnije makrostrategije uvrstili su *prikladno ponašanje nastavnika* i *poticanje učeničkog samopouzdanja*. Budući da je autorica utvrdila da južnokorejski nastavnici vrlo rijetko primjenjuju motivacijske strategije, zaključila je da motiviranje učenika nije prioritet među korejskim nastavnicima engleskoga jezika. Još jedan argument za ovu tvrdnju pronašla je u konfucijanskoj etici koja je jedno od obilježja korejske kulture. Nadalje, Guilloteaux (2013) ističe da bi trebalo odrediti motivacijske strategije koje bi se mogle preporučiti nastavnicima praktičarima koji predaju engleski jezik u raznim obrazovnim, kulturološkim i etnolingvističkim okruženjima, a koje bi bile učinkovite.

Erdil-Moody i Thompson (2020) su usporedili rezultate njihova istraživanja među studentskom populacijom u Turskoj s nizom istraživanja provedenima u drugim zemljama poput Tajvana, Mađarske, Saudijske Arabije, SAD-a i drugih. Oni su potvrdili postojanje pojedinih motivacijskih strategija koje su univerzalne, odnosno mogu biti učinkovite u raznim kulturološkim i obrazovnim okruženjima. To su strategije koje se odnose na povezivanje sadržaja predmeta s vanjskim svijetom ili na iskazivanje brige za napretkom učenika. S druge strane, autori tvrde da postoje motivacijske strategije koje se često primjenjuju i učinkovite su samo u nekim kulturama i obrazovnim sustavima čime se naglašava to da je učinkovitost i prikladnost primjene određenih motivacijskih strategija povezana s kulturološkim i obrazovnim okruženjem u kojem se nastavnici jezika koriste motivacijskim strategijama. Erdil-Moody i Thompson (2020) poput Guilloteaux (2013), upozoravaju na to da nema izrađenoga modela za sveobuhvatan motivirajući način poučavanja koji bi se mogao primijeniti u različitim kulturološkim i obrazovnim okruženjima. Izrada takvoga modela veliki je istraživački izazov i trebala bi biti jedan od važnijih ciljeva budućih glotodidaktičkih istraživanja afektivnih čimbenika.

Istraživanja o učestalosti primjene i procjene važnosti motivacijskih strategija

Kako je već prethodno istaknuto, nastavnici stranih jezika i njihovi učenici ne pridaju uvijek važnost istim motivacijskim strategijama niti jednako percipiraju njihovu učestalost primjene. Tavakoli, Yaghoubinejad i Zarrinabadi (2016) su istražili uporabu i procjenu važnosti motivacijskih strategija među iranskim nastavnicima engleskoga jezika te otkrili da su ispitanici nastavnici makrostrategije *svojim pona-*

šanjem biti primjer svojim učenicima, poticanje samopouzdanja učenika, uočavanje truda koji učenici ulažu i proslava njihova uspjeha, pružanje jasnog objašnjenja jezičnih zadataka, poticanje grupne kohezije i poticanje autonomije učenika izdvojili kao one koje smatraju važnima i kojima su se koristili u nastavi. U kvalitativnom dijelu istraživanja autori su metodom intervjua utvrdili da se makrostrategije koje ističu poticanje učeničke autonomije rjeđe primjenjuju. To su objasnili time što u iranskome kulturno-obrazovnom okruženju prevladava tradicionalni pristup nastavi i učenicima.

Učestalost uporabe motivacijskih strategija istražio je i Alrabai (2011) u Saudijskoj Arabiji. On je izradio upitnik u koji je uključio makrostrategije na temelju motivacijskih strategija primijenjenih u istraživanjima Chenga i Dörnyeiya (2007), Dörnyeiya (2001a; 2001b), Dörnyeiya i Csizér (1998), Guilloteaux i Dörnyeiya (2008) i primijenio ga u svojem istraživanju. Rezultati njegova istraživanja su pokazali da se ispitanici nastavnici najčešće koriste makrostrategijama *prikladno ponašanje nastavnika, smanjenje učeničkog straha i poticanje njihova samopouzdanja te poticanje učeničkog zadovoljstva*, a najrjeđe *poticanje postavljanja pozitivnih ciljeva i formiranje realnih vjerovanja među učenicima te poticanje autonomije učenika*. Autorov zaključak je da bi nastavnici engleskoga jezika trebali svoje učenike više uključiti u donošenje odluka na nastavi. Primjećuje se razlika u primjeni makrostrategije *poticanje autonomije učenika* u ovom kulturološkom i obrazovnom okruženju u odnosu na prethodno spomenuto iransko okruženje (Tavakoli, Yaghoubinejad i Zarrinabadi, 2016) u kojem su nastavnici engleskoga jezika ovu makrostrategiju izdvojili kao jednu od onih koje smatraju važnima i koju često primjenjuju u nastavi.

Rezultati istraživanja Sucuoglu (2017) pokazuju da nastavnici najčešće primjenjuju strategiju kojom potiču učenike da riskiraju i da pogreške prihvate kao sastavni dio učenja stranoga jezika te strategiju kojom uvijek nastoje prvi susret sa stranim jezikom učiniti zanimljivim iskustvom. U svom istraživanju autorica je analizirala učestalost primjene motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika u srednjim državnim i privatnim školama na Sjevernom Cipru. Sucuoglu (2017) je utvrdila da se vrlo često primjenjuje strategija u kojoj se ističe da ocjena nagrađuje trud i napredak učenika, a ne samo zadane kriterije uspjeha za predmet Engleski jezik. Ispitanici nastavnici u državnim srednjim školama koriste se manjim brojem motivacijskih strategija u odnosu na nastavnike u privatnim školama. U budućim istraživanjima bilo bi dobro istražiti postoji li razlika u primjeni motivacijskih strategija u državnim i privatnim školama u drugim kulturološkim i obrazovnim okruženjima i zbog čega.

Shousha (2018) je utvrdio razlike u poimanju važnosti određenih motivacijskih strategija između nastavnika i njihovih studenata. U istraživanju je primijenio upitnik za mjerenje motivacijskih strategija grupiranih u 10 makrostrategija prema

Dörnyei i Csizér (1998). Otkrio je da ispitani nastavnici strategiju *uspostavljanje dobrog odnosa sa studentima* smatraju važnom. Studenti su istaknuli važnost strategije *poticanje samopouzdanja* kao i strategije kojom se naglašava da ponašanje nastavnika treba služiti studentima kao primjer. Motivacijske strategije koje su ispitani nastavnici i njihovi studenti ocijenili jednako važnima su *uspostavljanje ugodnog i opuštenog ozračja na nastavi, predstavljanje jezičnih zadataka na jasniji način i povećanje lingvističkog samopouzdanja studenata*. S druge strane, motivacijske strategije koje ni nastavnici ni studenti nisu smatrali važnima su *važnost postavljanja ciljeva i upoznavanje s inojezičnom kulturom*.

Nadalje, Elashhab (2020) je također otkrio postojanje razlika u poimanju važnosti motivacijskih strategija među studentima i njihovim nastavnicima engleskoga jezika. Nastavnici su važnijima smatrali motivacijske strategije koje su poticale grupni rad, aktivno sudjelovanje studenata u nastavi, pohvale i nagrade. S druge strane, studenti su istaknuli važnost primjene motivacijskih strategija koje uključuju personalizirane teme i materijale koji su povezani sa životom studenata.

Erdil-Moody i Thompson (2020) su istražili razlike u percepciji učestalosti primjene motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika između studenata prve godine i njihovih nastavnika engleskoga jezika. Autori su utvrdili da je srednja vrijednost za pojedine strategije bila iznad prosjeka njihove primjene prema procjeni nastavnika dok je prema procjeni studenata ona bila ispod prosjeka primjene. Nadalje, Erdil-Moody i Thompson (2020) su otkrili veću standardnu devijaciju među odgovorima studenata nego među odgovorima nastavnika što upućuje na to da su odgovori nastavnika bili konzistentniji.

Razlike u percepciji učestalosti primjene motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika utvrdila je i Pašalić (2021) istraživanjem provedenim među hrvatskim srednjoškolicima u kojem je primijenjen upitnik za mjerenje motivacijskih strategija u hrvatskome obrazovnome okruženju izrađen na osnovi Chengova i Dörnyeijeva upitnika (2007). Rezultati istraživanja potvrdili su samo jednu statistički značajnu korelaciju između percepcije učestalosti primjene motivacijskih strategija koju su imale ispitane nastavnice i njihovi učenici i to za makrostrategiju *uočavanje i poticanje truda koji učenici ulažu*. Nadalje, Pašalić (2021) je otkrila da učenici percipiraju da se njihove nastavnice rjeđe koriste motivacijskim strategijama nego što su to procijenile ispitane nastavnice engleskoga jezika. Moguće je da se izostanak većega broja statistički značajnih korelacija nalazi u tome da učenici imaju različitu percepciju pojedinih motivacijskih strategija ili ih učenici ne smatraju motivirajućima. Također, moguće je da učenici određene motivacijske strategije ne percipiraju na način na koji bi to htjele njihove nastavnice ili ih ne doživljavaju kao nešto što povezuju s učenjem engleskoga jezika. Nastavnici engleskoga jezika trebaju utvrditi

koje motivacijske strategije njihovi učenici doživljavaju kao motivirajuće i pomoći učenicima da prepoznaju određene motivacijske strategije koje mogu primijeniti za održavanje i povećanje motivacije za učenje engleskoga jezika, a koje oni do tada možda nisu percipirali.

Rezultati prethodno prikazanih istraživanja potvrđuju postojanje razlika u pomanjanju važnosti pojedinih motivacijskih strategija između nastavnika engleskoga kao stranoga jezika i njihovih učenika kao i u percepciji učestalosti primjene pojedinih motivacijskih strategija. Stoga bi jedan od ciljeva budućih istraživanja trebao biti dobivanje više povratnih informacija od nastavnika engleskoga jezika i njihovih učenika o procjeni učestalosti uporabe motivacijskih strategija kako bi se utvrdilo zašto se pojavljuju spomenute razlike.

Istraživanja povezanosti motivacijskih strategija, učeničke motivacije i uspjeha učenika u engleskome jeziku

U ovom poglavlju osvrnut ćemo se na istraživanja u kojima se analizirao odnos motivacijskih strategija, učeničke motivacije i uspjeha učenika. Pretpostavka je da su ovi čimbenici u uzročnome odnosu te da nastavnici stranih jezika mogu svojim motivacijskim ponašanjem u nastavi stranoga jezika podignuti motivaciju učenika što bi trebalo rezultirati boljim uspjehom u ovladavanju stranim jezikom. Za metodologiju istraživanja motivacijskih strategija važno je, uz prethodno navedena istraživanja, istraživanje Guilloteaux i Dörnyei (2008) u kojem je prvi put primijenjen opservacijski instrument Model motivacijske orijentacije poučavanja jezika u razredu (engl. *The motivation orientation of language teaching classroom orientation scheme* – MOLT). U ovom istraživanju se analizirao odnos učeničke motivacije i motivacijskog ponašanja nastavnika. Model je primijenjen u stvarnom vremenu tijekom nastave engleskoga jezika. Oni su otkrili da motivacijske strategije nastavnika engleskoga jezika mogu snažno utjecati na motivaciju te na pristup studenata prema nastavi stranoga jezika. Autori su istaknuli i snažnu povezanost pristupa koji su studenti imali prema jezičnim zadacima i studentske procjene nastavnoga programa. Guilloteaux i Dörnyei (2008) ističu da bi rezultati istraživanja koja su potvrdila postojanje povezanosti između motivacijskog ponašanja nastavnika i motivacije studenata trebali biti dio obrazovanja budućih nastavnika stranih jezika.

U eksperimentalnom istraživanju koje su među nastavnicima engleskoga jezika i njihovim učenicima proveli Moskovsky, Alrabai, Paolini i Ratcheva (2012) analiziran je odnos motivacijskih strategija nastavnika i motivacije učenika. Rezultati njihova istraživanja potvrdili su porast učeničke motivacije među učenicima koji su bili dio eksperimentalne skupine. Oni su bili izloženi motivacijskim strategijama svojih nastavnika tijekom osam tjedana, dok su oni u kontrolnoj skupini bili u

dodiru samo s tradicionalnim metodama poučavanja jezika. Kao i u najvećem broju navedenih istraživanja i u ovome su ispitane motivacijske strategije izdvojene iz skupine motivacijskih strategija iz istraživanja Dörnyeija i Csizér (1998) i Chenga i Dörnyeija (2007). Moskovsky i sur. (2012) su pretpostavili da će primjena motivacijskih strategija ispitanih nastavnika rezultirati značajnim pozitivnim promjenama u motivaciji njihovih učenika i to su u ovome istraživanju i dokazali. Motivacijski čimbenici za koje su autori utvrdili veći porast intrinzične motivacije za učenje te intrinzične motivacije za učenje engleskoga jezika su stavovi učenika prema nastavnikovim kompetencijama i načinu poučavanja, stavovi nastavnika prema učenicima u razredu, orijentacija pojedinog učenika (npr. posjeduje li natjecateljski duh ili ne) kao i smanjen strah od engleskoga jezika.

Poput prethodno spomenute skupine autora, Sugita McEwon i Takeuchi (2012) su također analizirali mijenja li se vremenom učinkovitost motivacijskih strategija. Oni su istražili u kojoj su mjeri motivacijske strategije povezane s motivacijom studenata. Istraživanje su proveli u četiri navrata tijekom jednoga semestra i time dodali vremensku, odnosno dinamičnu, perspektivu odnosu motivacijskih strategija i motivacije učenika. Na njihovu uzorku izdvojile su se dvije skupine ispitanika, jedna s višim stupnjem znanja engleskoga jezika i jačom motivacijom i druga s nižim stupnjem znanja engleskoga jezika i slabijom motivacijom. Rezultati njihova istraživanja pokazali su da percepcija učinkovitosti motivacijskih strategija nastavnika ovisi o razini znanja engleskoga jezika ispitanih učenika i o razini intenziteta njihove motivacije.

Jedno od istraživanja u kojima se analizirao odnos motivacijskih strategija, učeničke motivacije i uspjeha u engleskome jeziku je ono Bernausa i Gardnera (2008) koji su utvrdili povezanost motivacijskih strategija, motivacije i uspjeha u engleskome jeziku na uzorku od 694 katalonska srednjoškolca, ali samo za odnos s učeničkom percepcijom motivacijskih strategija. Autori su istražili samoprocijenjene motivacijske strategije i učeničku percepciju tih strategija pri čemu nisu otkrili povezanost samoprocijenjenih motivacijskih strategija nastavnika engleskoga kao stranoga jezika s uspjehom učenika u engleskome ni s učeničkom motivacijom. S druge strane, za povezanost učeničke percepcije motivacijskih strategija te učeničke motivacije i uspjeha u engleskome jeziku, autori su potvrdili postojanje snažne povezanosti ovih čimbenika. Pašalić (2021) je među hrvatskim srednjoškolskim ispitanicima također utvrdila slabu povezanost samoprocijenjenih motivacijskih strategija s učeničkom motivacijom i uspjehom u engleskome jeziku osim za makrostrategiju *prikladno ponašanje nastavnika* za koju je utvrđena statistički značajna povezanost s učeničkom motivacijom i uspjehom u engleskome jeziku.

Bernaus i Gardner (2008) ističu da pojedini učenici vjerojatno pozitivno doživljavaju razredno okruženje u kojem uče engleski, ali nisu motivirani za učenje tog jezika što rezultira njihovim lošijim uspjehom u engleskome jeziku. Do razlika u uspjehu u engleskome jeziku, kako su utvrdili autori, dolazi zbog razlika u učeničkim stavovima prema nastavnoj situaciji, zbog razlika u učeničkoj motivaciji i u strahu od jezika. Razlike u motivaciji među učenicima, prema njihovim rezultatima, zasnivaju se na integrativnosti, instrumentalnoj motivaciji i stavovima prema nastavnoj situaciji. Pozitivni stavovi prema nastavnoj situaciji pozitivno su povezani s uspjehom samo ako su pozitivno povezani i s motivacijom. Iz njihovih je rezultata vidljivo da se povezanost motivacije i uspjeha u engleskome jeziku očituje onda kada učenici percipiraju češće korištenje motivacijskih strategija svojega nastavnika engleskoga jezika.

Učeničku percepciju uporabe motivacijskih strategija njihovih nastavnika engleskoga jezika istražila je i Pašalić (2021) čiji su rezultati pokazali statistički značajnu povezanost uspjeha u engleskome kao stranome jeziku i učeničke percepcije motivacijskih strategija samo za makrostrategije *uočavanje i poticanje truda koji učenici ulažu i stvaranje ugodnog ozračja u razredu*. Statistički značajna korelacija između procjene učestalosti uporabe motivacijskih strategija, koje su dale ispitane nastavnice, i uspjeha utvrđena je samo za makrostrategiju *prikladno ponašanje nastavnika*. Autorica ističe da ovakvi rezultati upućuju na to da nastavnici engleskoga jezika trebaju utvrditi koje motivacijske strategije njihovi učenici smatraju korisnima i prihvatljivima kao i to mogu li učenici uopće prepoznati sve aktivnosti, odnosno strategije, koje nastavnici engleskoga primjenjuju kako bi održali ili povećali njihovu motivaciju na nastavi engleskoga jezika.

Bernaus, Wilson i Gardner (2009) su uz povezanost učeničke motivacije i uspjeha u engleskome jeziku s motivacijskim strategijama analizirali i odnos ovih čimbenika s motivacijom nastavnika. U ovom istraživanju su također sudjelovali srednjoškolci i njihovi nastavnici. Nastavnici i učenici su ispunili upitnik koji se sastojao od dva dijela. Za nastavnike se prvi dio upitnika odnosio na učestalost primjene motivacijskih strategija, koje su uključivale tradicionalne i inovativne motivacijske strategije, dok se drugi dio upitnika odnosio na motivaciju nastavnika. Upitnikom za učenike se u jednom dijelu ispitala procjena učestalosti primjene motivacijskih strategija njihovih nastavnika. U drugom su dijelu upitnika učenici procijenili svoju integrativnu motivaciju, stavove prema okruženju i situacijama na nastavi te strahu od jezika. Rezultati istraživanja spomenute su autore naveli na zaključak da uspjeh ispitanih učenika u engleskome jeziku proizlazi iz učeničkih integrativnih motiva. Oni smatraju da je motivacija ispitanih nastavnika povezana s njihovim načinom

poučavanja i s učeničkom procjenom učestalosti primjene motivacijskih strategija kao i s učeničkim stavovima prema nastavnim situacijama i njihovom motivacijom.

Nadalje, u svom su istraživanju Bernaus i sur. (2009) otkrili negativnu povezanost inovativnog tipa motivacijskih strategija i učeničkog uspjeha u engleskome jeziku. Autori su objašnjenje za to pronašli u tome da je moguće da su učenici doživjeli inovativne motivacijske strategije kao aktivnosti koje su više povezane sa zabavom nego s učenjem jezika. S druge strane, oni su utvrdili da je strah od jezika manje izražen među učenicima čiji se nastavnici engleskoga jezika više koriste inovativnim strategijama. Treba istaknuti da su Bernaus i sur. (2009) kao nedostatak svojeg istraživanja naveli činjenicu da su podatci o uporabi motivacijskih strategija dobiveni procjenom nastavnika i učenika, a ne izravnim promatranjem nastave. Oni, stoga, predlažu da se u budućim istraživanjima takva tipa primijeni promatranje nastave u stvarnom vremenu koje bi proveli nepristrani istraživači.

Među eksperimentalnim istraživanjima povezanosti motivacijskih strategija, učeničke motivacije i uspjeha u engleskome jeziku istaknut ćemo istraživanje koje je proveo Alrabai (2014). On je analizirao utjecaj motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika na učeničku motivaciju i na uspjeh u engleskome jeziku tijekom deset tjedana. Alrabai (2014) je utvrdio da među učenicima koji su bili izloženi uporabi šest motivacijskih strategija, koje su se odnosile na konkretne motivacijske dispozicije učenika, dakle među učenicima koji su bili dio eksperimentalne skupine, dolazi do snažnog porasta motivacije i uspjeha koji su učenici postigli u engleskome jeziku.

Navedena istraživanja empirijska su potvrda uzročnog odnosa motivacijskog ponašanja nastavnika, učeničke motivacije i uspjeha u engleskome kao stranome jeziku kao i toga da su učenicima najpoticajnije motivacijske strategije one koje su povezane s ljudskom stranom poučavanja i osobnošću nastavnika engleskoga kao stranoga jezika. Ova vrsta motivacijskih strategija, kao i one strategije koje potiču ostvarivanje pozitivnih odnosa među učenicima, su najcjelovitija i među nastavnicima engleskoga jezika (Lamb, 2017). U skladu je ovo i s Farrellovim (2015) zaključkom da će nastavnici pomoći svojim učenicima u učenju samo ako s učenicima uspiju ostvariti odnos međusobnog povjerenja i razumijevanja kao i s Dörnyeijevim (2001b) teorijskim okvirom za motivacijske strategije i komponentom stvaranje osnovnih uvjeta za poticaj motivacije učenika.

Pretpostavka je da zbog složenosti i zahtjevnosti postupka analize motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika nedostaje više istraživanja ovoga čimbenika kao i njegova odnosa s ostalim značajnim čimbenicima za postizanje napretka u engleskome kao stranome jeziku. Postojeća istraživanja potvrdila su povezanost motivacijskih strategija nastavnika engleskoga jezika s motivacijskim ponašanjem

u razredu (Cheng i Dörnyei, 2007; Dörnyei i Csizér, 1998; Guilloteaux i Dörnyei, 2008; Papi i Abdollahzadeh, 2012; Ruesch i sur., 2012) i s učeničkim uspjehom u engleskome jeziku (Arabai, 2014; Cheng i Dörnyei, 2007) te bi trebala biti poticaj za buduća istraživanja ovih čimbenika.

Zaključak

U ovom radu naglasak je na motivacijskome ponašanju nastavnika engleskoga kao stranoga jezika, odnosno na motivacijskim strategijama koje nastavnici engleskoga kao stranoga jezika primjenjuju kako bi povećali učeničku motivaciju za učenje engleskoga jezika tijekom nastave engleskoga jezika. Oba čimbenika su iznimno važna za proces ovladavanja engleskim jezikom u institucijskome odnosno školskom okruženju. Osim ovih čimbenika, istaknuta je i važnost koju ima učenička percepcija nastavnikovih motivacijskih strategija kao i razlike u učinkovitosti motivacijskih strategija s obzirom na kulturološko i obrazovno okruženje. U radu je ponuđen pregled istraživanja odnosa između motivacijskih strategija koje nastavnici engleskoga kao stranog jezika primjenjuju u nastavi, učeničke percepcije motivacijskih strategija, motivacije učenika za učenje engleskoga jezika i uspjeha u engleskome jeziku. Provedena istraživanja omogućuju uvid u podatke koji pomažu razjasniti odnose među spomenutim čimbenicima te upućuju na to što bi se u budućim istraživanjima trebalo dodatno istražiti.

U dosadašnjim istraživanjima utvrđeno je da pojedine motivacijske strategije nastavnika stranoga jezika mogu biti usko povezane s kulturom kojoj nastavnici jezika pripadaju. Nisu sve motivacijske strategije jednako motivirajuće u različitim društvenim okruženjima. Rezultati prikazanih istraživanja upućuju na to da je važno istražiti odnos učenika i nastavnika na nastavi stranoga jezika odnosno vezu između motivacijskog ponašanja nastavnika stranoga jezika izraženog putem motivacijskih strategija i percepcije koju učenici imaju o primjeni tih strategija. Iznimno je važno utvrditi koje motivacijske strategije učenici smatraju važnima i njima korisnima jer je u dosadašnjim istraživanjima (npr. Chenga i Dörnyei, 2007; Pašalić, 2021; Ruescha i sur., 2012; Shousha, 2018) utvrđena razlika u percepciji motivacijskih strategija koje imaju učenici u odnosu na njihove nastavnike engleskoga kao stranog jezika.

Prikazani rezultati istraživanja potvrđuju postojanje povezanosti motivacijskih strategija nastavnika, učeničke motivacije i uspjeha učenika u ovladavanju engleskoga kao stranoga jezika. Međutim, pretpostavljena jačina povezanosti analiziranih čimbenika je uvijek veća od one dobivene u rezultatima istraživanja. Stoga bi se u budućim istraživanjima trebalo pokušati utvrditi zašto se u nastavi ne postigne jača povezanost motivacijskih strategija, učeničke motivacije i uspjeha u stranome jezi-

ku. Posebno se u ovakvim istraživanjima ističe važnost uloge nastavnika praktičara i onoga što se događa na nastavi stranoga jezika. Zato bi se u budućim istraživanjima uz samoprocjene, koje su subjektivne naravi, morali primijeniti i objektivniji indikatori učestalosti uporabe motivacijskih strategija na nastavi engleskoga jezika (npr. metode opažanja ili intervjui). Na taj način bi se dobilo više povratnih informacija što može rezultirati boljim razumijevanjem odnosa analiziranih čimbenika. Nadalje, bilo bi korisno istražiti postoji li razlika u primjeni motivacijskih strategija u državnim i privatnim školama i zbog čega.

Buduća istraživanja bi se također trebala usmjeriti na izradu univerzalnoga modela za motivirajući način poučavanja engleskoga kao stranoga jezika koji bi bio primjenjiv u različitim sredinama s obzirom na to da je u prethodno prikazanim istraživanjima dokazano postojanje razlika u učinkovitosti i percepciji pojedinih motivacijskih strategija u odnosu na kulturološko i obrazovno okruženje u kojem se primjenjuju.

Literatura

- Alrabai, F. (2011). Motivational instruction in practice: Do EFL instructors in King Khalid University motivate their students to learn English as a foreign language? *Arab World English Journal*, 2(4), 257-285.
- Alrabai, F. (2014). The effects of teachers' in-class motivational intervention on learners' EFL Achievement. *Applied Linguistics*, 37(3), 1-28.
- Bernaus, M. i Gardner, R. C. (2008). Teacher motivation strategies, student perception, student motivation, and English achievement. *The Modern Language Journal*, 92(3), 387-401.
- Bernaus, M., Wilson, A., i Gardner, R. C. (2009). Teachers' motivation, classroom strategy use, students' motivation and second language achievement. *Porta Linguarum*, 12, 25-36.
- Cheng H-F. i Dörnyei, Z. (2007). The use of motivational strategies in language instruction: The case of EFL teaching in Taiwan. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1(1), 153-174.
- Cheung, Y. L. (2018). The Effects of Writing Instructors' Motivational Strategies on Student Motivation. *Australian Journal of Teacher Education*, 43(3). Dostupno na: <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2018v43n3.4> (20. 9. 2021.)
- Dörnyei, Z. (1990). Conceptualizing motivation in foreign language learning. *Language Learning*, 40(1), 4578.
- Dörnyei, Z. (1994). Motivation and motivating in the foreign language classroom. *The Modern Language Journal*, 78(iii), 273-284.
- Dörnyei, Z. (2001a). *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dörnyei, Z. (2001b). New themes and approaches in second language motivation research. *Annual Review of Applied Linguistics*, 21, 43-61.

- Dörnyei, Z. (2005). *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Dörnyei, Z. (2009). Individual differences: Interplay of learner characteristics and learning environment. *Language Learning*, 59(1), 230-248.
- Dörnyei, Z. (2014). Motivation in second language learning. U M. Celce-Murcia, D. M. Brinton, i M. A. Snow (ur.), *Teaching English as a second or foreign language* (str. 518–531). 4. izd. Boston, MA: National Geographic Learning/Cengage Learning.
- Dörnyei, Z. i Csizér, K. (1998). Ten commandments for motivating language learners: results of an empirical study. *Language Teaching Research*, 2(3), 203-229.
- Dörnyei, Z. i Muir, C. (2019). Creating a motivating classroom environment. U X. A. Gao (ur.), *Second handbook of English language teaching* (str. 719–736). New York: Springer.
- Dörnyei, Z. i Ryan, S. (2015). *The psychology of the language learner revisited*. New York: Routledge.
- Dörnyei, Z. i Ushioda, E. (2011). *Teaching and researching motivation*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Elashhab, S. (2020). Motivational Teaching Strategies within Saudi University EFL Classrooms: How to Improve Students' Achievement? *International Journal of Language and Literary Studies*, 2(1), 124-141. Dostupno na <https://doi.org/10.36892/ijlls.v2i1.173> (21. 4. 2022.)
- Erdil-Moody, Z., & Thompson, A. S. (2020). Exploring motivational strategies in higher education: Student and instructor perceptions. *Eurasian Journal of Applied Linguistics*, 6(3), 387-413.
- Farrell, T. S. C. (2015). Reflecting on teacher-student relations in TESOL. *ELT Journal*, 69(1), 26-34.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.
- Guilloteaux, M. J. i Dörnyei, Z. (2008). Motivating language learners: A classroom-oriented investigation of the effects of motivational strategies on student motivation. *TESOL Quarterly*, 42(1), 55-77.
- Guilloteaux, M., (2013). Motivational strategies for the language classroom: Perceptions of Korean secondary school English teachers, *System*, 41(1), 3-14.
- Lamb, M. (2017). The motivational dimension of language teaching. *Language Teaching*, 50(3), 301-346.
- Lee, T. S. O. & Lin, S. Y. (2019). English teachers' uses of motivational strategies beyond an established framework, *Educational Research*, 61(4), 451-468. Dostupno na: <https://doi.org/10.1080/00131881.2019.1677170> (21. 4. 2022.)
- McCombs, B. L. (1995). Understanding the keys to motivation to learn. U W. Timothy (ur.), *What's noteworthy on learners, learning, schooling* (str. 6-15). Aurora, CO: Mid-Continent Regional Educational Laboratory.
- Mercer, S. (2018). Psychology for language learning: Spare a thought for the teacher. *Language Teaching*, 51(4), 504-525.
- Mihaljević Djigunović, J. (1998). *Uloga afektivnih faktora u učenju stranog jezika*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Mihaljević Djigunović, J. (2007). Afektivni profil, aspiracije i zadovoljstvo nastavom engleskoga jezika kod hrvatskih učenika. *Metodika*, 8(1), 104-114.

- Mihaljević, J. (1991). *Nastava engleskog jezika i motivacija za učenje* (Doktorska disertacija). Filozofski fakultet, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu.
- Mihaljević, J. (1991-1992). Attitudes towards the teacher as a factor in foreign language learning. *Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia*, XXXVI-XXXVII, 143-152.
- Moskovsky, C., Alrabai, F., Paolini, S., i Ratcheva, S. (2012). The effects of teachers' motivational strategies on learners' motivation: A controlled investigation of second language acquisition. *Language Learning*, 63(1), 34-62.
- Papi, M. i Abdollahzadeh, E. (2012). Teacher motivational practice, student motivation, and possible L2 selves: An examination in the Iranian EFL context. *Language Learning*, 62(2), 571-594.
- Pašalić, M. (2021). *Motivacijske strategije nastavnika i motivacija učenika kao čimbenici uspješnosti učenja engleskoga kao stranog jezika* (Doktorska disertacija). Filozofski fakultet, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu.
- Pintrich, P. R. (2003). A motivational science perspective on the role of student motivation in learning and teaching contexts. *Journal of Educational Psychology*, 95(4), 667-686.
- Ruesch, A., Bown, J., i Dewey, D. P. (2012). Student and teacher perceptions of motivational strategies in the foreign language classroom. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 6(1), 15-27.
- Sheldon, K. M. i Biddle, B. J. (1998). Standards, accountability, and school reform: Perils and pitfalls. *Teacher College Record*, 100(1), 164-180.
- Shousha, A. I. (2018). Motivational strategies and student motivation in an EFL Saudi context. *International Journal of English Language Education*, 6(1), 20-44.
- Sucuoglu, E. (2017). Analysis of motivational strategies used by English language teachers teaching at secondary schools. *Procedia Computer Science*, 120, 189-195.
- Sugita McEwon, M. i Takeuchi, O. (2012). Motivational strategies in EFL classrooms: how do teachers impact students' motivation? *Innovation in Language Learning and Teaching*, 8(1), 20-38.
- Tavakoli, M., Yaghoobinejad, H., i Zarrinabadi, N. (2016). Using motivational strategies in L2 classroom: Does culture have a role? *Current Psychology*, 37 (3), str. 477–487.
- Ushioda, E. (2008). Motivation and good language learners. U C. Griffiths (ur.), *Lessons from good language learners* (str. 19–34). Cambridge: Cambridge University Press.
- Ushioda, E. i Dörnyei, Z. (2012). Motivation. U S. Gass i A. Mackey (ur.), *The Routledge handbook of second language acquisition* (str. 396–409). New York: Routledge.
- Voke, H. (2002). Motivating students to learn. *ASCD Infobrief*, 2(28). <http://www.ascd.org/publications/newsletters/policy-priorities/feb02/num28/Motivating-Students-to-Learn.aspx/> (2. 5. 2016.)
- Williams, M., Mercer, S., i Ryan, S. (2015). *Exploring psychology in language Learning and teaching*. Oxford: Oxford University Press.

Research on EFL teachers' motivational strategies, learners' motivation and success in EFL

Abstract

The paper provides an overview of English as a foreign language (EFL) research results which focus on the analysis of EFL teachers' motivational behaviour, EFL learners' motivation, learners' perception of EFL teachers' motivational behaviour as well as on the correlation of these factors with student success in EFL. The aim of the paper is to increase awareness of the importance of the current research results in which the mentioned factors were analysed as well as to encourage future glottodidactic research of the affective factors. The need to further research the differences between learners' and EFL teachers' perception of motivational strategies is emphasised. It is highly relevant to determine which particular motivational strategies learners find important and useful for themselves. The paper should encourage practicing teachers to discover which motivational strategies can help their students achieve better success in mastering the English language.

Keywords: affective factors, glottodidactic research, teachers' motivational behaviour

